

THE ROLE OF THE SHARED OWNERSHIP MODEL IN CRIME PREVENTION IN RENEWABLE ENERGY POWER PLANT CONSTRUCTION PROJECTS

Inda Kreso

Faculty of Criminal Justice and Security Studies University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina,
indakreso@fkn.unsa.ba

Abstract: The systematic literature review is used in this paper to highlight the importance of the shared ownership model as one of the basic models used for fighting crime in the renewable energy sector. In order for renewable energy construction projects to run smoothly and to minimize criminal activities during the construction of renewable energy power plants, it is necessary to use models of prevention and early detection of criminal activities. One of the most effective models is shared ownership model that represents the division of ownership, finance and risk between local communities and private companies with the mediation of the state during the construction of renewable energy power plants. The reasons for which local communities enter into business relations within this model are of a financial nature. The local community shares the profits of the power plant with private companies, and very often they use the electricity produced by the power plant for free. On the other hand, private firms receive land that is owned by the local community, share the risk of finalizing the project with the local community and share investments in this project. In return, private companies participating in the project of building renewable energy power plants make available their knowledge, expertise and many years of experience in the sector of renewable energy sources. The state and local government also have a role in the model of joint ownership of renewable energy power plant construction projects. The state can support shared ownership model through tax relief, subsidies, legal regulations, acceleration of the bureaucratic part of the process and employment of the local population. On the other hand, this model suppresses the possibility of political figures or civil servants abusing their power, and for the sake of a bribe or gift, breaking the law by meeting the other side. Shared ownership model enables the reduction of corruption, makes the processes of constructing a power plant more transparent, including financial documentation and cash flows when investing in the project. Due to the transparency of project financing, theft of money from the project and money laundering through investments in renewable energy projects are prevented. This model breaks the monopoly of private and state companies, reduces corruption during land concessions, and reduces the malicious influence of the political elite and local businessmen on project development. In the literature, it is recommended that shared ownership model is used in combination with other recommended models in order to maximize the result of crime prevention and detection. The importance of this work is reflected in the fact that models of crime suppression in renewable energy power plant construction projects must be sufficiently researched in order to record all the benefits and all possible negative sides of the model that can possibly be improved by using other crime suppression models in power plant construction projects. For this reason, it was necessary to carry out a systematic review of the literature in order to obtain a current picture of the state of consciousness in the academic community when it comes to one of the most important crime prevention models in the sector of renewable energy sources - the shared ownership model.

Keywords: renewable energije projects, crime in the sector of renewable energy, shared ownership, renewable energy community, power plant

ULOGA MODELA ZAJEDNIČKOG VLASNIŠTVA U PREVENCIJI KRIMINALA U PROJEKTIMA IZGRADNJE ELEKTRANA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Inda Kreso

Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Bosna i Hercegovina,
indakreso@fkn.unsa.ba

Abstrakt: Koristeći sistematski pregled literature u ovom radu istražena je važnost modela zajedničkog vlasništva kao jednog od osnovnih modela borbe protiv kriminala u sektoru obnovljivih izvora energije. Kako bi se projekti izgradnje obnovljivih izvora energije nesmetano odvijali i kako bi se minimalizirale kriminalne aktivnosti prilikom izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije, potrebno je koristiti modele prevencije i rane detekcije kriminalnih aktivnosti. Jedan od najefikasnijih modela je zajedničkog vlasništva koji predstavlja podjelu vlasništva, finansija i rizika između lokalnih zajednica i privatnih kompanija uz posredstvo države prilikom izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije. Razlozi iz kojih lokalne zajednice stupaju u poslovne odnose u okviru ovog modela su

finansijske prirode. Lokalna zajednica sa privatnim kompanijama dijeli profit elektrane, te vrlo često koriste besplatno struju koju elektrana proizvodi. Sa druge strane, privatne fime dobiju zemljište koje je u vlasništvu lokalne zajednice, dijele rizik finalizacije projekta sa lokalnom zajednicom i dijele investicije u ovaj projekat. Zauzvrat privatne kompanije koje učestvuju u projektu izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije na raspolaganje stavljaju svoje znanje, stručnost i dugogodišnje iskustvo u sektoru obnovljivih izvora energije. Država i lokalna vlast također ima ulogu u modelu zajedničkog vlasništva nad projektima izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije. Država može kroz poreske olakšice, subvencioniranje, zakonske regulative, ubrzanje birokratskog dijela procesa i zapošljavanje lokalnog stanovništva da podržava model zajedničkog vlasništva. Sa druge strane, ovaj model suzbija mogućnost da političke ličnosti ili državni službenici zloupotrebom ovlasti, a zarad primljenog mita ili dara krše zakon izlazeći u susret drugoj strani. Model zajedničkog vlasništva omogućava smanjivanje korupcije, čini procese u projektu izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije transparentnijim, uključujući finansijsku dokumentaciju i omogućava uvid u tokove novca prilikom investiranja u projekat. Zbog transparentnosti finansiranja projekta sprečava se krađa novca iz projekta i pranje novca kroz ulaganja u projekte obnovljivih izvora energije. Ovaj model razbija monopol privatnih i državnih firmi, smanjuje korupciju prilikom koncesije zemljišta, smanjuje maliciozni uticaj političkog vrha i lokalnih biznismena na razvoj projekta. U literaturi se preporučuje da se model zajedničkog vlasništva koristi u kombinaciji sa ostalim preporučenim modelima kako bi rezultat prevencije i detekcije kriminala bio maksimalan. Važnost ovog rada ogleda se u tome da modeli suzbijanja kriminala u projektima izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije moraju biti dovoljno istraženi kako bi se zabilježili svi benefiti i sve moguće negativne strane modela koje se mogu eventualno dopuniti korištenjem drugih modela suzbijanja kriminala u projektima izgradnje elektrana. Iz tog razloga bilo je neophodno uraditi sistematski pregled literature i kako bi se stekla trenutna slika stanja svijesti u akademskoj zajednici kada je u pitanju jedan od najbitnijih modela prevencije kriminala u sektoru obnovljivih izvora energije – model zajedničkog vlasništva.

Ključne riječi: projekti obnovljive energije, kriminal u oblasti obnovljive energije, zajedničko vlasništvo, zajednica obnovljivih izvora energije, elektrana

1. UVOD

Zbog važnosti modela zajedničkog vlasništva koji se u literaturi navodi kao jedan od najbitnijih modela prevencije kriminala u sektoru obnovljivih izvora energije, bilo je potrebno uraditi sistematski pregled literature radova na temu modela zajedničkog vlasništva kako bi se ispravno zaključilo na koji način model zaista pomaže pri suzbijanju kriminala u projektima izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije. Sektor obnovljivih izvora energije je zbog svoje profitabilnosti i velikih ulaganja državnih finansijskih sredstava privlačan kako organizovanim kriminalnim grupama, tako i korumpiranim državnim službenicima koji vide priliku za sticanje ilegalnog profita ili za pranje novca stečenog kriminalnim aktivnostima (Arminen & Menegaki, 2019; Caneppele et al., 2013; Checchi & Polo, 2020; Deiana & Geraci, 2021; Endriana et al., 2023; Fortelny, n.d.). Jedan od načina da se potencijalni rizici od izvršenja krivičnih djela u projektima izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije minimizuju, jeste korištenje modela zajedničkog vlasništva. Model zajedničkog vlasništva predstavlja način kako procese unutar projekta učiniti transparentnijim i jasnijim. U literaturi se za model zajedničkog vlasništva u projektima obnovljivih izvora energije vrlo često koristi i zajednica obnovljivih izvora. U ovom radu će se koristiti termin model zajedničkog vlasništva. Model zajedničkog vlasništva po definiciji podrazumijeva veliki procenat učešća lokalnih zajednica u vlasništvu, upravljanju i dijeljenju profita u projektima izgradnje elektrane obnovljivih izvora energije, te osnov koncepta zajedničkog vlasništva nad projektima obnovljivih izvora energije jeste povjerenje među partnerima, prvenstveno između lokalnog stanovništva koje će učestvovati u projektu i privatnih firmi koji će vršiti izgradnju (Busch et al., 2021; Caramizaru, n.d.; Eitan et al., 2019; Karunathilake et al., 2020; Lowitzsch et al., 2020). U literaturi se ističe značajnost modela zajedničkog vlasništva jer se korištenjem ovog modela suzbija monopol privatnih kompanija, stvara ravnoteža između vlasničkih strana, smanjuje uticaj političkih ličnosti ili lokalnih biznismena, nudi zapošljavanje lokalnom stanovništvu, dijeli profit između učesnika u procesu, jača povjerenje između uključenih strana, olakšava finansijska ulaganja i smanjuje rizik od podmićivanja zbog prisustva većeg broja učesnika u realizaciji projekta (Busch et al., 2021; Caramizaru, n.d.; Darsania & Chaladze, 2023; Lowitzsch et al., 2020).

2. METODOLOGIJA

U ovom radu korišten je sistematski pregled literature kako bi se utvrdila uloga modela zajedničkog vlasništva u pravovremenoj detekciji kriminala u projektima izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije. Sistematski pregled literature u ovom radu ima zadatak da ispravno detektuje sve benefite modela zajedničkog vlasništva, te da ukaže na načine kako ti benefiti pomažu da se detektuje kriminal u svima fazama projekta izgradnje elektrane. Baze podataka koje su korištene za prikupljane literature su Google Scholar, BASE (Bielefeld Academic Search Engine) i Science.gov. Pošto je ova tema dosta složena uključeno je više baza podataka. Ključne riječi koje su korištene u

pretraži su “renewable energy projects”, “crime in renewable energy”, “shared ownership”, “community energy”. Nakon analiziranja literature, autor je pokušao u radu odgovoriti na slijedeća dva istraživačka pitanja:

P1: Da li se modelom zajedničkog vlasništva može smanjiti korupcija u projektima izgradnje elektrane obnovljivih izvora energije?

P2: Da li model zajedničkog vlasništva omogućava transparentnije uvid u finansiranje projekata izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije?

3. REZULTATI

U konceptu modela zajedničkog vlasništva više aktera dijele vlasništvo nad jednim projektom izgradnje elektrane obnovljivih izvora energije, a kasnije i same elektrane, te profita koji prihoduje elektrane od rada. U ovom modelu u poslovni odnos ulaze lokalne zajednice i privatne firme uz posredstvo i kontrolu države (Busch et al., 2021; Eitan et al., 2019; Linnerud et al., 2019). Međutim, bitno je razjasniti koji su motivi kako lokalnih zajednica, tako i privatnih firmi da ulažu u projekte obnovljivih izvora energije služeći se modelom zajedničkog vlasništva. Literatura ističe da su lokalne zajednice zainteresovane za učestvovanje u vlasništvu elektrana obnovljivih izvora energije čisto iz finansijskih razloga, odnosno zbog mogućnosti dijeljena profita od zarade elektrane (Linnerud et al., 2019). Također, lokalne zajednice često planiraju besplatno koristiti i električnu energiju koju će elektrana da proizvodi u budućnosti. Sa druge strane, investitori koji će ulagati u projekat i koji će izvoditi radove izgradnje elektrane obnovljivih izvora energije računaju na podjelu odgovornosti i eventualnih rizika prilikom izvedbe i izgradnje elektrane sa lokalnom zajednicom. Pored toga, očekuju i podjelu finansiranja i ulaganja u projekat izgradnje. Također, vrlo se često desi da privatne firme imaju problema sa pronalaskom odgovarajućeg zemljišta i lokacije na kojoj se mogu izgraditi elektrane obnovljivih izvora energije (Genus & Iskandarova, 2020; Linnerud et al., 2019). Lokalno stanovništvo raspolaže upravo zemljištem koje nudi privatnim firmama prilikom stupanja u ovaj vid poslovnog odnosa. Uloga države u modelu zajedničkog vlasništva je također prisutna jer upravo država kroz zakonsku regulativu koja se odnosi na obnovljive izvore energije omogućava da partnerstva između lokalnih zajednica i privatnih firmi uspješno funkcionišu i u početku predstavlja posrednika između lokalnih zajednica i privatnih firmi (Linnerud et al., 2019; Mey & Diesendorf, 2018). Također, vrlo često država nudi smanjenje poreskih obaveza za elektrane koje će se graditi uz pomoć modela zajedničkog vlasništva, garantuje brzo dobivanje svih potrebnih dozvola i nudi državne subvencije za finansiranje projekata zajedničkog vlasništva. Država kroz lokalne vlasti može da utiče na profitabilnost određujući izbor tehnologije koja će se koristiti, načine transfera tehnologije i ohrabrljuje zapošljavanje lokalnog stanovništva. U literaturi se naglašava da političari i ostali nosioci vlasti na lokalnim nivoima u slučaju korištenja modela zajedničkog vlasništva imaju pozitivan uticaj na projekte obnovljivih izvora energije generalno, jer vrlo često posreduju u administrativnim poslovima kako bi se projekti ubrzali (Eitan et al., 2019; Karunathilake et al., 2020; Mey & Diesendorf, 2018).

U svijetu postoji jako puno primjera uspješnosti modela zajedničkog vlasništva u sektoru obnovljivih izvora energije. Već duži niz godina lokalna domaćinstva stupaju u poslovne odnose sa privatnim firmama kako bi sagradili elektrane. U Danskoj preko 150000 domaćinstava finansira lokalne vjetroelektrane, a više od 80% instaliranih vjetroelektrana su u zajedničkom vlasništvu privatnih firmi i lokalnog stanovništva. Također, 47% instaliranih elektrana obnovljivih izvora energije u Njemačkoj je u zajedničkom vlasništvu firmi i lokalne zajednice. Drugi primjeri ovakovog partnera su solarne elektrane u britanskom gradu Plymouth i hidroelektrana velške rijeke Afon Goch (Bauwens & Devine-Wright, 2018; Caramizaru, n.d.; Eitan et al., 2019; Karunathilake et al., 2020). Uspješne realizacije partnerstva lokalnih zajednica i privatnih firmi u projektima obnovljivih izvora energije vidimo u primjerima u Ujedinjenim Američkim Državama u državi Ohio gdje se intenzivno grade solarne elektrane, a u Ujedinjenom Kraljevstvu u Northumberland gdje se intenzivno grade vjetroelektrane na ovom principu. U navedenim primjerima lokalne zajednice su ponudile svoje zemljište i lokalno stanovništvo kao radnu snagu za provođenje projekata obnovljivih izvora energije dok su privatne kompanije zauzvrat pružile stručnost u finansijskim, stručnim i tehnološkim aspektima (Bauwens & Devine-Wright, 2018; Caramizaru, n.d.; Eitan et al., 2019; Karunathilake et al., 2020; Lowitzsch et al., 2020; Mey & Diesendorf, 2018;)

U ovom dijelu rada dati su odgovori na postavljena istraživačka pitanja koristeći sistematski pregled literature.

P1: Da li se modelom zajedničkog vlasništva može smanjiti korupcija u projektima izgradnje elektrane obnovljivih izvora energije?

Uticaj političkih ličnosti, državnih službenika i lokalnih biznismena i podmićivanje političkih ličnosti ili državnih službenika predstavlja dva osnovna slučaja u kojima se javlja korupcija u procesu izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije. Uticaj političkih ličnosti, državnih službenika koji mogu zloupotrijebiti položaj kako bi izašli u susret lokalnim biznismenima i učinili im određenu uslugu za koju zauzvrat dobiju dar, se također smanjuje. Političke ličnosti i državni službenici i dalje imaju ulogu u modelu zajedničkog vlasništva, ali ne centralnu (Delapedra-Silva et al., 2022; Endriana et al., 2023; Qadir et al., 2021). Lokalni biznismeni su zbog prirode ovog modela u direktnom

kontakta sa lokalnim zajednicama i zbog toga je bitno jačanje odnosa i stvaranje povjerenja između stanovništva i privatnih firmi. Iz navedenih primjera jasno je da primjena modela zajedničkog vlasništva omogućava pravovremenu detekciju kriminalnih aktivnosti i suzbijanje korupcije u projektima izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije.

P2: Da li model zajedničkog vlasništva omogućava transparentnije uvid u finansiranje projekata izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije?

Pošto model zajedničkog vlasništva podrazumijeva da postoji više uključenih strana, samim tim se razbija monopol države ili privatnih kompanije, te se omogućava i trećoj strani da ima uvid u svu dokumentaciju uključujući i finansijsku dokumentaciju. Iz navedenog razloga literatura ohrabluje korištenje modela zajedničkog vlasništva kao način da se finansije i novčani tokovi učine transparentnijim kako bi svi učesnici imali jasan uvid u finansijsko stanje prilikom izvedbe projekta (Delapedra-Silva et al., 2022; Endriana et al., 2023; Energy Agency, n.d.; Getachew et al., 2024; Lam & Law, 2018; Qadir et al., 2021). Također, ovaj model podrazumijeva da lokalna zajednica ulaže finansijska sredstva u projekte, kao i privatne kompanije, što znači da ne postoji samo jedan investitor, već dva (lokalna zajednica i privatne firme) ili tri ukoliko je uključeno finansiranje države kroz subvencije. Finansije se moraju voditi transparentno kako bi svi akteri imali uvid u iste (Delapedra-Silva et al., 2022; Endriana et al., 2023; Energy Agency, n.d.; Getachew et al., 2024; Lam & Law, 2018; Qadir et al., 2021). Model zajedničkog vlasništva omogućava transparentniji uvid u finansiranje projekta izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije, što olakšava sprečavanje pranja novca kroz ove projekte.

4. DISKUSIJA

Iako model zajedničkog vlasništva ima dosta benefita kada se koristi u praksi, ipak je bitno napomenuti da literatura preporučuje da se ovaj model koristi u kombinaciji sa ostalim preporučenim modelima za detekciju i prevenciju kriminala u sektoru obnovljivih izvora energije, a to su sljedeći modeli: mapiranje rizika korupcije, dostupnost podataka u javnim registrima, inicijative za poboljšanje transparentnosti, unapređenje provođenja zakona koji kažnjavaju koruptivna krivična djela i antikorupcijskih zakona i finansijska procjena projekata obnovljivih izvora energije (Lu et al., 2019; Sovacool, 2021). Ako se navedeni modeli koriste kombinirano za očekivati je da će se postići najbolji mogući rezultat kada je u pitanju rano prepoznavanje kriminalnih aktivnosti u bilo kojoj fazi projekta izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije. Na primjer, model mapiranja korupcije ima zadatak da identificira sve dijelove projekta koji su izloženi riziku i da mapira sva krivična djela koja se mogu javiti u odrađenoj fazi projekta. Identifikacija svih eventualnih krivičnih djela omogućava akterima u koji trebaju da stupe u poslovni odnos na principu modela zajedničkog vlasništva da na vrijeme budu upoznati sa svim mogućim krivičnim djelima u svim fazama projekta izgradnje elektrane obnovljivih izvora energije kako bi na vrijeme mogli prepoznati i spriječiti izvršavanje krivičnog djela. Također, model dostupnosti podataka u javnim registrima omogućava javnosti, a samim tim i pripadnicima lokalnih zajednica da imaju sve podatke o prethodnim ostvarenim projektima uključujući i podatke o finansiranju. Na ovaj način sve zainteresovane strane mogu da koriste podatke za analiziranje i kreiranje vlastitih modela finansiranja budućih projekata izgradnje elektrana. Iz navedenog se stiče jasna slika zašto je bitno da se model zajedničkog vlasništva koristi u kombinaciji sa ostalim preporučenim modelima za prepoznavanje kriminala u projektima izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije.

5. ZAKLJUČAK

Projekti izgradnje elektrana obnovljivih izvora energije su veoma kompleksni i često zbog svoje kompleksnosti mogu biti idealna prilika za kriminalne malverzacije. Za suzbijanje kriminala u literaturi se preporučuje korištenje modela zajedničkog vlasništva. Model zajedničkog vlasništva u projektima obnovljivih izvora energije kombinuje finansijska sredstva privatnih firmi i investitora, njihovo znanje i stručnost u ovoj oblasti sa zemljištima i prirodnim resursima koje posjeduju lokalne zajednice. Literatura tvrdi da se korištenjem modela zajedničkog vlasništva suzbijaju osnovni problemi u sektoru obnovljivih izvora energije, a to su: monopol privatnih kompanija, uticaj političkih ličnosti, državnih službenika i lokalnih biznismena, podmićivanje političkih ličnosti ili državnih službenika (Caramizaru, n.d.; Eitan et al., 2019) Pošto se smanjuje monopol privatnih kompanija na način da se uključuju i drugi akteri u proces, procedure postaju transparentnije jer više učesnika želi uvid u implementaciju projekta. Ovo se najviše odnosi na finansiranje projekata, jer sva finansijska dokumentacija mora biti transparentna kako bi više strana imalo uvid na koji način se koristi novac koji oni ulažu (Delapedra-Silva et al., 2022; Endriana et al., 2023; Qadir et al., 2021). Ukoliko su procedure u projektu transparentnije zbog većeg broja učesnika, kao i zbog prisustva predstavnika lokalnih zajednica, povećava se mogućnost rane detekcije eventualnih kriminalnih aktivnosti, kao i pravovremene detekcije istih kriminalnih aktivnosti. Također, kako bi prevencija kriminala bila u potpunosti uspješna predlaže se korištenje ovog modela zajedno sa ostalim modelima detekcije i prevencije kriminala u projektima obnovljivih izvora energije, a to su: mapiranje rizika korupcije, dostupnost podataka u javnim registrima,

inicijative za poboljšanje transparentnosti, unapređenje provođenja zakona koji kažnjavaju koruptivna krivična djela i antikorupcijskih zakona i finansijska procjena projekata obnovljivih izvora energije.

LITERATURA

- Arminen, H., & Menegaki, A. N. (2019). Corruption, climate and the energy-environment-growth nexus. *Energy Economics*, 80, 621–634. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2019.02.009>
- Bauwens, T., & Devine-Wright, P. (2018). Positive energies? An empirical study of community energy participation and attitudes to renewable energy. *Energy Policy*, 118, 612–625. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2018.03.062>
- Busch, H., Ruggiero, S., Isakovic, A., & Hansen, T. (2021). Policy challenges to community energy in the EU: A systematic review of the scientific literature. In *Renewable and Sustainable Energy Reviews* (Vol. 151). Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.111535>
- Caneppele, S., Riccardi, M., & Standridge, P. (2013). Green energy and black economy: Mafia investments in the wind power sector in Italy. *Crime, Law and Social Change*, 59(3), 319–339. <https://doi.org/10.1007/s10611-013-9418-1>
- Caramizaru, A. (n.d.). Energy communities: an overview of energy and social innovation. <https://doi.org/10.2760/180576>
- Checchi, V.V., & Polo, M. (2020). Blowing in the Wind: The Infiltration of Sicilian Mafia in the Wind Power Business. *Italian Economic Journal*, 6(2), 325–353. <https://doi.org/10.1007/s40797-020-00126-z>
- Darsania, T., & Chaladze, E. (2023). The Problem of Fulfilling Responsibility for Some Crimes Committed in the Field of Energy. In *Mesopotamia Journal of Interdisciplinary Studies* (Vol. 3, Issue 2).
- Deiana, C., & Geraci, A. (2021). Are wind turbines a mafia windfall? The unintended consequences of green incentives. *Regional Science and Urban Economics*, 89. <https://doi.org/10.1016/j.regsciurbeco.2021.103691>
- Delapedra-Silva, V., Ferreira, P., Cunha, J., & Kimura, H. (2022). Methods for Financial Assessment of Renewable Energy Projects: A Review. In *Processes* (Vol. 10, Issue 2). MDPI. <https://doi.org/10.3390/pr10020184>
- Eitan, A., Herman, L., Fischhendler, I., & Rosen, G. (2019). Community–private sector partnerships in renewable energy. In *Renewable and Sustainable Energy Reviews* (Vol. 105, pp. 95–104). Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2018.12.058>
- Endriana, M. S., Yusriadi, Silviana, A., & Fernando, Z. J. (2023). Green Financial Crime: Expose about Financial Crime in the Environment and Renewable Energy World. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 1270(1). <https://doi.org/10.1088/1755-1315/1270/1/012012>
- Energy Agency, I. (n.d.). Financing Clean Energy Transitions in Emerging and Developing Economies World Energy Investment 2021 Special Report in collaboration with the World Bank and the World Economic Forum. www.iea.org/t&c/
- Fortelny, M.-J. (n.d.). Corruption in the energy sector : the dangers of bcef (Bribery, Crime, Exploitation, Fraud).
- Genus, A., & Iskandarova, M. (2020). Transforming the energy system? Technology and organisational legitimacy and the institutionalisation of community renewable energy. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 125. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2020.109795>
- Getachew, E., Lakner, Z., Desalegn, G., Tangl, A., & Boros, A. (2024). Sustainable Financing for Renewable Energy: Examining the Impact of Sectoral Economy on Renewable Energy Consumption. *Economies*, 12(6), 127. <https://doi.org/10.3390/economies12060127>
- Karunathilake, H., Hewage, K., Prabatha, T., Ruparathna, R., & Sadiq, R. (2020). Project deployment strategies for community renewable energy: A dynamic multi-period planning approach. *Renewable Energy*, 152, 237–258. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2020.01.045>
- Lam, P. T. I., & Law, A. O. K. (2018). Financing for renewable energy projects: A decision guide by developmental stages with case studies. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 90, 937–944. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2018.03.083>
- Linnerud, K., Toney, P., Simonsen, M., & Holden, E. (2019). Does change in ownership affect community attitudes toward renewable energy projects? Evidence of a status quo bias. *Energy Policy*, 131, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2019.04.039>
- Lowitzsch, J., Hoicka, C. E., & van Tulder, F. J. (2020). Renewable energy communities under the 2019 European Clean Energy Package – Governance model for the energy clusters of the future? *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 122. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2019.109489>
- Lu, J., Ren, L., Qiao, J., Yao, S., Strielkowski, W., & Streimikis, J. (2019). Corporate social responsibility and corruption: Implications for the sustainable energy sector. *Sustainability* (Switzerland), 11(15). <https://doi.org/10.3390/su11154128>

- Mey, F., & Diesendorf, M. (2018). Who owns an energy transition? Strategic action fields and community wind energy in Denmark. *Energy Research and Social Science*, 35, 108–117.
<https://doi.org/10.1016/j.erss.2017.10.044>
- Sovacool, B. K. (2021). Clean, low-carbon but corrupt? Examining corruption risks and solutions for the renewable energy sector in Mexico, Malaysia, Kenya and South Africa. In *Energy Strategy Reviews* (Vol. 38). Elsevier Ltd. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2021.100723>
- Qadir, S. A., Al-Motairi, H., Tahir, F., & Al-Fagih, L. (2021). Incentives and strategies for financing the renewable energy transition: A review. In *Energy Reports* (Vol. 7, pp. 3590–3606). Elsevier Ltd.
<https://doi.org/10.1016/j.egyr.2021.06.041>